

Windows I.

Existuje několik druhů operačního systému Windows. Nejčastěji se setkáme např. s verzí Windows XP, novější Windows Vista, ještě novější Windows 7 atd. Všechny verze se ovládají podobně, některé věci mohou v různých verzích vypadat trochu jinak. Každý operační systém bude za chvíli vystřídán nějakým novým a my bychom si měli uvědomit, že to vlastně není nic nového, že základní věci jsou pořád velmi podobné. Nedejme se zmást jiným vzhledem, hledíme polohu (vlevo nebo vpravo, pravé nebo levé tlačítko myši) a principy - ty se moc nemění. Když zapneme počítač a přihlásíme se k síti, bude plocha monitoru vypadat přibližně takto:

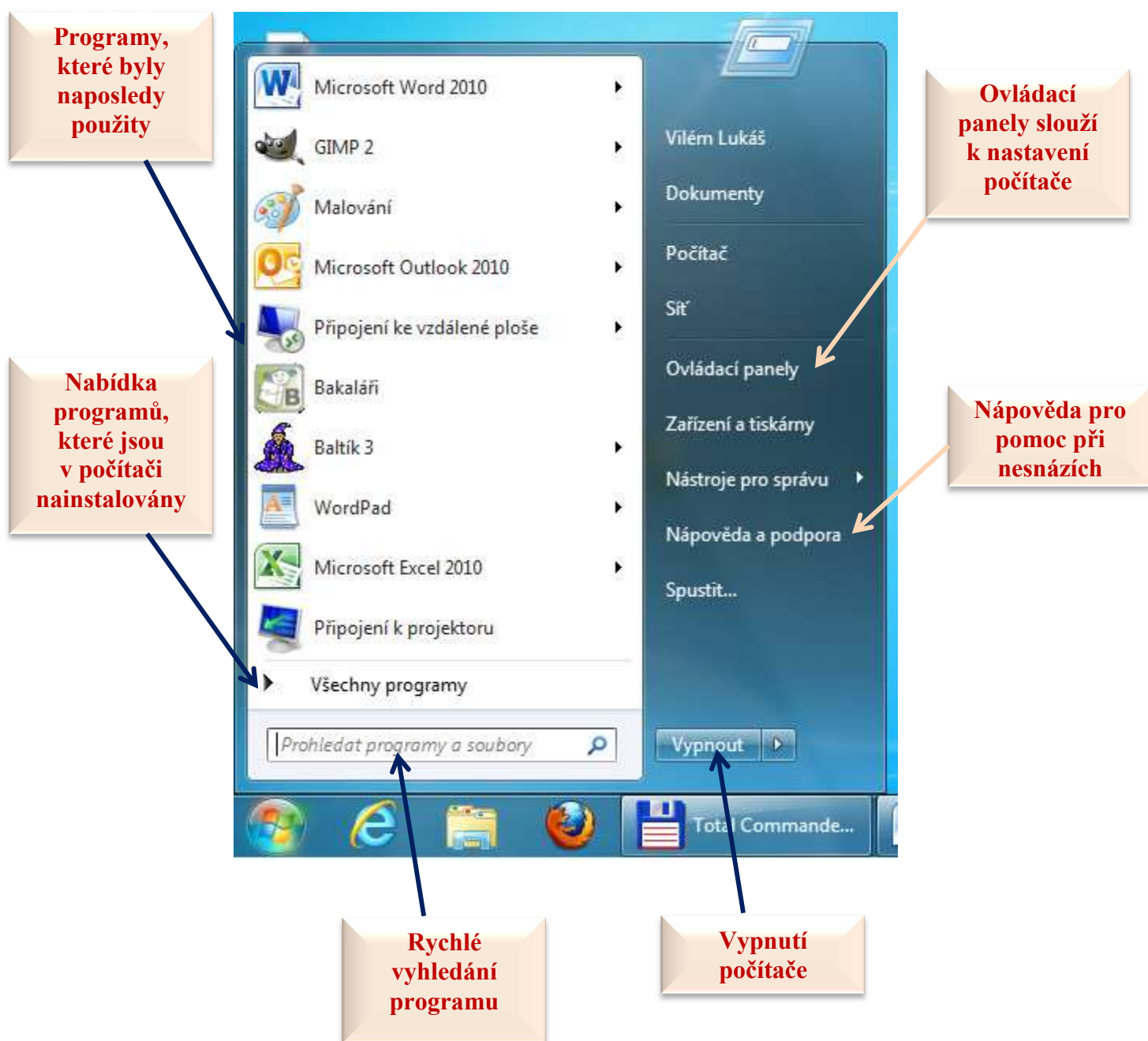

Všechno, co je na obrázku modré, je **pracovní plocha**. Na našem počítači vůbec nemusí být modrá, může mít barvu, jakou si zvolíme. Dokonce si na ni můžeme dát vlastní obrázek. V nabídce **Start** je umístěno to podstatné. Je to základ, na kterém jsou umístěny všechny další objekty. Níž už jít nemůžeme, všechno ve Windows je umístěno v této nabídce.

Lišta v dolní části se nazývá **Hlavní panel**. Je vidět téměř vždy. To znamená, že i když máme spuštěný nějaký program, můžeme i tak vidět a používat všechno, co máme na této nabídce k dispozici.

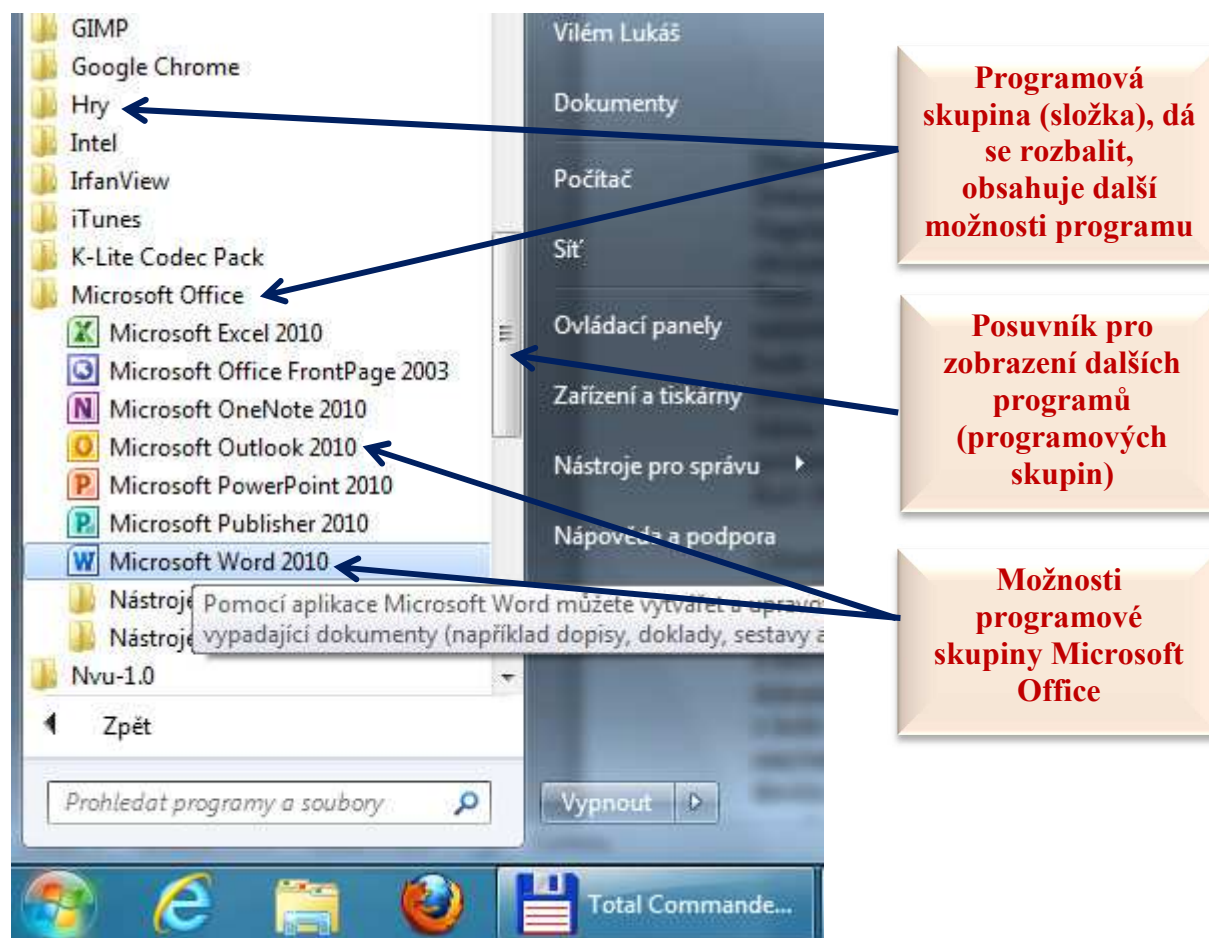
Nabídka Start

Klepněme myší na nabídku **Start**. Nahoru z ní vyjede okno s položkami. Mohou vypadat tak, jak vidíme na následujícím obrázku - to je obrázek z operačního systému Windows 7.

Poznámka: Někdy je nabídkový seznam příliš dlouhý. V tomto případě použijme rolovací tlačítka vpravo od seznamu

Rozevřená nabídka Start

Důležité položky v nabídce Start

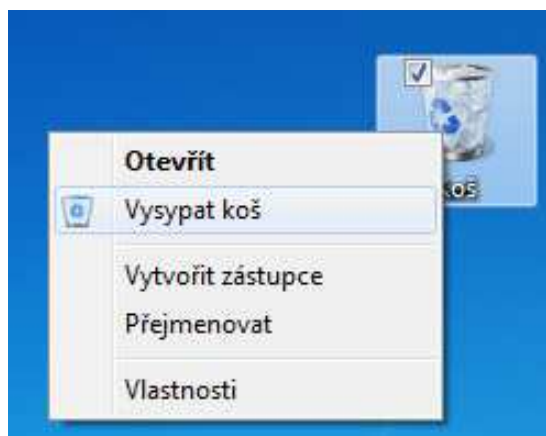
Dokumenty - to je složka, do které si ukládáme své výtvary - dokumenty. Například nakreslíme obrázek, napíšeme dopis, vytvoříme tabulku nebo si z internetu stáhneme obrázek.

Počítač - ukazuje, které disky (místa k ukládání dat) máme na počítači. Do každého můžeme něco uložit, každý může být někde jinde. Jeden bude třeba v počítači, nějaký jiný disk bude v sousedním počítači, který je s naším nějak propojený, jiný může zastupovat CD mechaniku nebo USB flash disk.

Místa v síti - pomocí této ikony se budeme pracovat se sítí, s jinými počítači propojenými s naším počítačem.

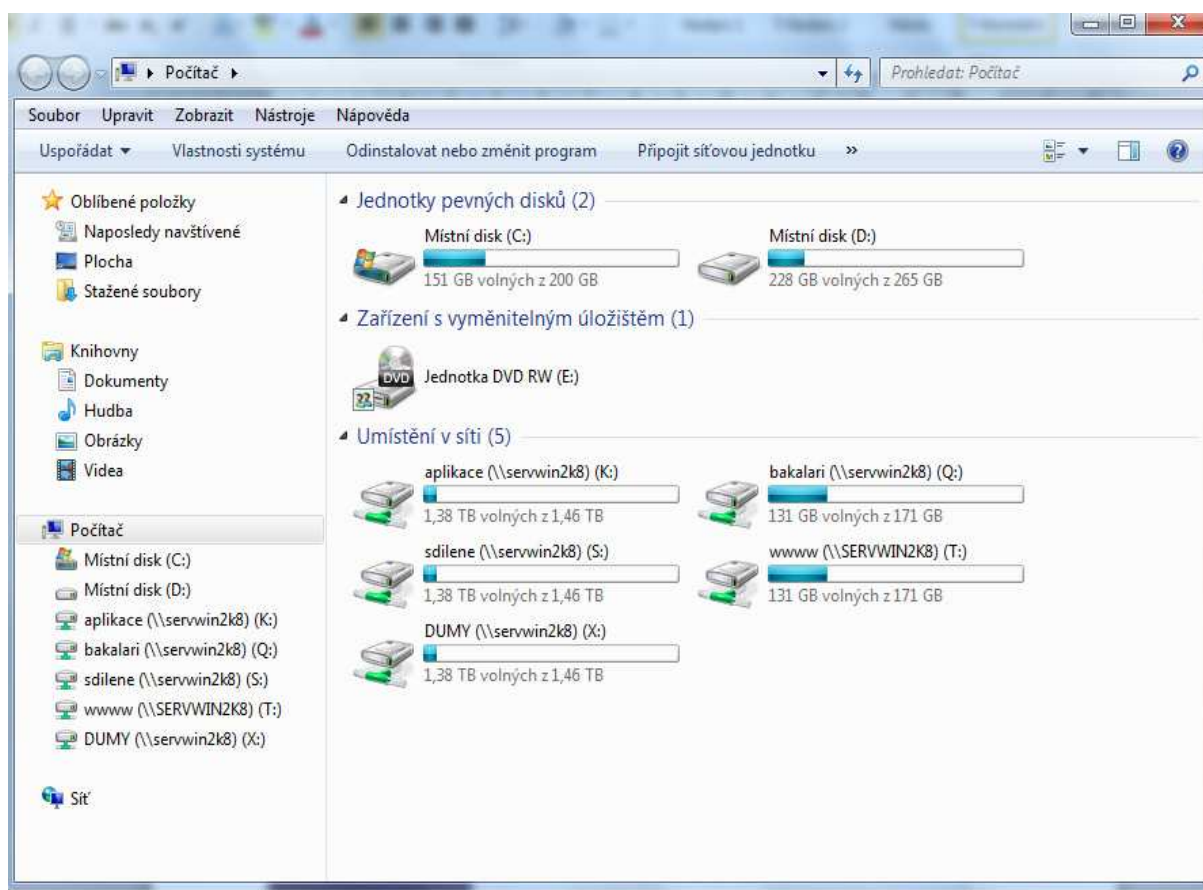
Koš (bývá na ploše) - cokoliv, co nepotřebujeme, hodíme do koše. Užitečné je vědět, že „uklizené“ soubory a složky zůstávají stejně jako odpadky v koši až do té doby, dokud ho někdo nevynesou. V našem případě - dokud na něj neklepneme pravým tlačítkem myši a nezvolíme **Vysypat koš**. Když chceme nějaký vyhozený dokument vytáhnout z koše zpět

(protože jsme si uvědomili, že jsme vlastně omylem vyhodili důležitý referát), můžeme to udělat jednoduše. Klepneme pravým tlačítkem myši na koš a z rozbalené nabídky vybereme **Otevřít**. Dostaneme okno, ze kterého můžeme dokument přetáhnout někam jinam.

Počítač

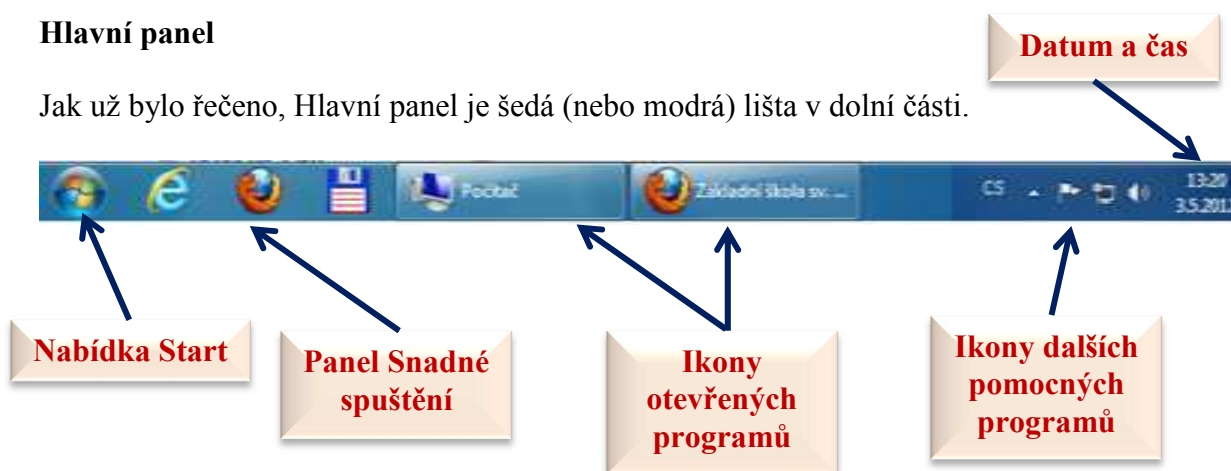
Klepněme dvakrát na ikonu **Počítač**. Okno, které se hned potom otevře, může vypadat takto:

V okně jsou zobrazeny všechny disky, se kterými může počítač pracovat. **Pevný disk** je většinou označen písmenem C:. Dalšími mohou být vyměnitelná úložiště. **Jednotka DVD**, **flash disk**, připojený **fotoaparát**, **kamera** atd.... Každá jednotka má počítačem přidělené nějaké písmeno, např. D:, E: F: atd. Dále se tam mohou objevit **síťové disky**, které odkazují na místa v síti, např. K:, S: X: ...atd.

Hlavní panel

Jak už bylo řečeno, Hlavní panel je šedá (nebo modrá) lišta v dolní části.

Úplně vlevo v **Hlavním panelu** je nabídka **Start**. Hned vedle nabídky **Start** je část, ve které jsou umístěny ikony **Snadného spuštění**. Jsou na ní ikony programů. K programům bychom se dostali i jinak, ale protože spodní lištu vidíme kdykoliv, je dobré mít ikony nejpoužívanějších programů zde.

Na konci lišty jsou ikony dalších pomocných programků pro práci s počítačem. Antivirový program, připojení k síti, hlasitost zvuku a podobně. Opět je to pro urychlení těch programů, které používáme nejčastěji. Písmenka CS znamenají, že právě používáme českou klávesnici.

Úkoly:

1. Otevřete nabídku **Start** – Všechny programy a v ní najděte na program **Microsoft Word**. Spustěte ho a křížkem vpravo nahoře ho zase vypněte. Pokud se vás při vypínání program zeptá, zda chcete ukládat, odpovězte, že ne.
2. Stejným způsobem otevřete program **Microsoft Excel** a pak ho zase zavřete.

Příslušenství

Součástí operačního systému Windows jsou i některé jednodušší programy pro práci s počítačem. To znamená, že je nemusíme kupovat zvlášť, prostě nainstalujeme operační systém Windows a máte je tam. Většinu programů spustíme tak, že klepneme na položky **Start** – **Všechny programy** – **Příslušenství**.

Malování - program pro kreslení obrázků.

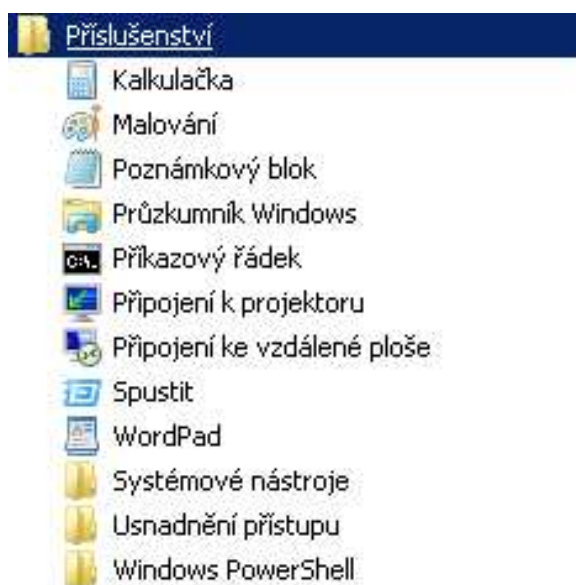
Poznámkový blok, WordPad - oba programy slouží k psaní textů. **Poznámkový blok** je jednodušší a neumí moc věcí, **WordPad** je o trochu lepší.

Kalkulačka - asi netřeba vysvětlovat.

Záznam zvuku - program, pomocí kterého si můžeme nahrát zvuk. Potřebujeme k tomu samozřejmě ještě mikrofon.

Průzkumník Windows - pomůže nám lépe se zorientovat v počítači, zjistit, kde co máme, jak to nejrychleji přesunout a podobně.

atd.

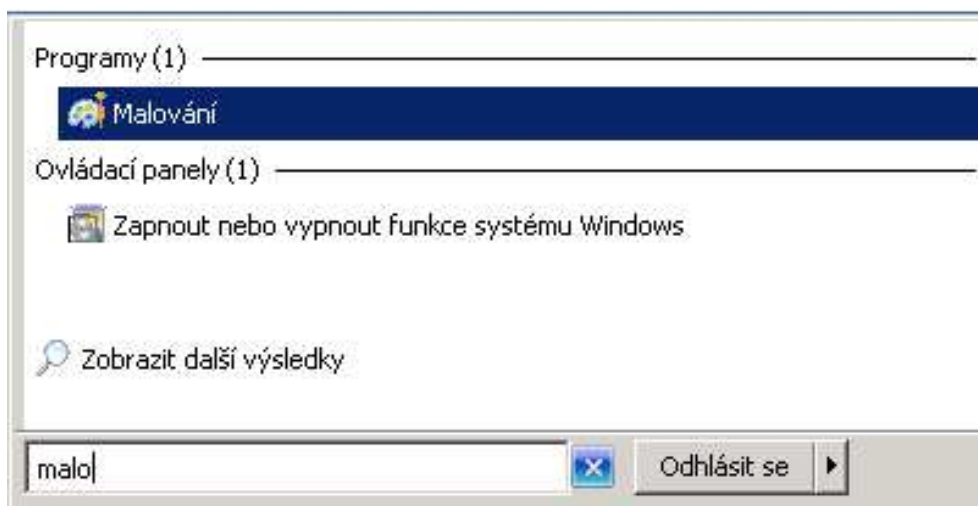

Rychlé otevírání programů

Poměrně rychlým způsobem, jak spouštět různé programy, je příkazový řádek. Stačí napsat třeba i jen část názvu programu a počítač okamžitě nabídne všechny programy, které má pod daným slovem k dispozici.

Úkol:

Zkuste do příkazového řádku napsat postupně např. slova „wor“, „malo“, „exc“, „pad“, „gim“. Jaké programy vám počítač při napsání těchto frází nabídl?

Programy, dokumenty a soubory

Program je předpis, podle kterého počítač pracuje. Je to jakýsi soubor povelů a instrukcí, který říká, jak má počítač reagovat na naše povely. Díky programům můžeme s počítačem pracovat.

Jaký je rozdíl mezi programem a dokumentem? Program je například **Malování**, protože si ho můžeme otevřít, a tam jsou nástroje, pomocí kterých můžeme kreslit. Kreslíme a nakonec si svůj obrázek uložíme - vznikne **dokument**.

Takže některé programy jsou nástroje pro vytváření dokumentů. Abychom mohli vytvořit dokument, musíme mít nějaký program, ve kterém dokument vytvoříme. A pokud si ho chceme prohlédnout, opět potřebujeme nějaký program - někdy stejný, ale často můžeme použít i nějaký jiný. Třeba obrázek, který namalujeme v programu **Malování**, si můžeme prohlédnout pomocí nějakého jiného programu.

Poznámka: Některé programy nejsou určeny k tomu, aby vytvářely dokumenty. Třeba hry - jejich cíl je jiný, ale i tak jsou to programy.

Soubor je téměř cokoliv, co má ikonu. Každá ikona přísluší nějakému souboru. Soubor je například program, nebo obrázek, který si uložíme. Výjimkou jsou **složky** - složka není soubor, ale může nějaké soubory **obsahovat**. Složka může obsahovat i jiné složky (říkáme jim podsložky), a ty pak mohou obsahovat nějaké soubory.

Pečlivě prostudujte předchozí text a zkuste zodpovědět otázky testující jeho pochopení:

- 1. Co je operační systém?*
- 2. Jaké operační systémy znáš?*
- 3. Jak vypadá pracovní plocha operačního systému Windows?*
- 4. Co je Nabídka Start, jaké zásadní položky v ní můžeme najít?*
- 5. Co obsahuje položka Počítač? Kdy ji využít?*
- 6. Jaké součásti obsahuje Příslušenství? Které pravděpodobně v praxi nejvíce využijete?*
- 7. Jakým způsobem se dají rychle otevírat programy, aniž bychom složitě procházeli programové skupiny?*
- 8. Co znamenají pojmy dokument, složka, soubor? K čemu slouží, jaký je mezi nimi rozdíl?*
- 9. K čemu slouží Průzkumník Windows?*
- 10. Co je to panel Snadné spuštění?*